

HUNGARO-RUTHENICA VI

Szerkesztette – Редактор

KOCSIS MIHÁLY – МИГАЙ КОЧІШ

Нерешено

Ви тримаєте у руках збірник VI Конференції україністів, яка відбулася в Сегеді 30 вересня 2011 року. Робота конференції проходила під назвою "Україністика в Угорщині: сьогодні і майбутнє" і дає можливість її учасникам ознайомитися з новими науковими дослідженнями, обмінятися думками та обговорити свої плани на майбутнє.

В конференції прозвучали актуальні доповіді істориків і мовознавців. Її значення міжнародного значення тим, що у її роботі взяли участь також наші гості-дослідники з України та Австрії.

Кафедра слов'янської філології Сегедського університету дякує за всебічну підтримку в організації та проведенні VI Конференції україністів Почесному консулу України в м. Сегеді п. Шандору Роту, Самопрядувальню українців м. Сегеда та Товариству прихильників слов'янської культури (м. Сегед).

Цей збірник виходить за підтримки Міністерства Людських Ресурсів Угорщини.

SZEGED – SEGED
2012

Technikai szerkesztő – Технічний редактор

MAJOROS HENRIETTA – ГЕНРИЕТТА МАЙОРОШ

Anyanyelvi lektor – Коректор

SAJTOS-ZAROTOCSSAJA NATÁLIA –
НАТАЛЯ ШАЙТОШ-ЗАПОТОЧНАЯ

A könyv megjelenését
az Emberi Erőforrások Minisztériuma támogatta

Збірник виданий на кошти
Міністерства людських ресурсів Угорщини

ISSN 1586-0736

Tartalomjegyzék – Зміст

Előszó – Передмова	5
Abonyi Andrea Tímea. A nyíregyházi ukrainisztika és ruszinisztika Udvari István után (2005–2011)	7
Габрієлла Антал. Жіночі образи у творчості Лесі Українки	17
Bagi Ibolya. Poétikai egybecsengések az orosz és az ukrán futurizmusban	21
Ірина Багмут. Текст у системі навчання українській мові як іноземній	33
Єлизавета Барань. Дослідження Шандора Моканя в галузі українського мовознавства	43
Иштван Феринц. Психологические воззрения в переводной литературе Киевской Руси	55
Font Márta. „Halics” a magyarországi Anjouk politikájában	65
Gazdag Vilmos. A Beregszászi járás ukrán tannyelvű iskoláiban tanuló magyar diákok nyelvhasználati sajátosságai	77
Мігай Кочіш. Михайло Максимович: етимологіст чи фонетик?	93
Єлизавета Ладані. До питання релігійності та фольклорності як основи ментальності українців у романі Василя Шкляра Залишенець. Чорний ворон	97
Вікторія Лебович. Літературна ономастика в трагікомедії Феофана Прокоповича <i>Владимир</i>	105

Марианн Лявинец. <i>Карпаторусский букварь</i> И. Добоша и П. Федора: Можно ли считать первое (1925 г.) и второе (1929 г.) издание Букваря одной и той же книгой?	119
Тімеа Міраї. “Доленосне” ім’я: На матеріалі повісті Івана Франка <i>Boa constrictor</i>	131
Віктор Мойсієнко. Особливості словотвору іменників в Луцькій книзі 1561 року	139
Василь В. Німчук. Епіграфія гаманця, гіпотетично належного угорському королеві Іштвану I (Святому)	147
Sarnyai Csaba. Értékrend és világkép: A kereszténység előtti képzetek asszimilációja a Kijevi Rusz irodalmában	157
Varga Beáta. Pjotr Alekszandrovics Rumjancev, „Kisoroszország első kormányzója”	167
Анатолій В. Висоцький. Прислівникова та присудкова зони функціонування ступеньованих прислівникових форм	175
Андраш Золтан. Хронологія давніх слов’янських запозичень в угорській мові з відображенням назалізації	187

Kiadja a Szegedi Tudományegyetem
 Szláv Filológiai Tanszéke
 Felelős kiadó: Kocsis Mihály tanszékvezető
 Nyomdai munka: Innovariant Nyomdaipari Kft., Szeged

ДОСЛІДЖЕННЯ ШАНДОРА МОКАНЯ В ГАЛУЗІ УКРАЇНСЬКОГО МОВОЗНАВСТВА

Єлизавета Барань

*Присвячується світлій пам'яті
відомого українського та угорського
мовознавця Шандора Моканя*

Шандор Мокань – український та угорський мовознавець, діалектолог, етимолог, дослідник угорсько-слов'янських та угорсько-українських міжмовних контактів. Своєю науковою діяльністю збагатив українське та угорське мовознавство, вніс неабиякий вклад у розвиток угорської україністики, досліджуючи етимологію окремих слів, ознайомлював наукові кола із новими даними про ранні мовні зв'язки слов'ян з угорцями, результатами своїх діалектологічних розвідок інформував фахівців-діалектологів про лексичний склад та фонетичні особливості мараморошських українських говорів, про їх зв'язок із сусідніми слов'янськими та неслов'янськими говорами. Своєю освітницькою діяльністю сприяв популяризації угорської мови в колі носіїв східнослов'янських та балтійських мов. Більшу частину свого життя Шандор Мокань провів за межами рідного краю, проте добрі стосунки з українськими мовознавцями підтримував до останніх днів, інформував угорських лінгвістів про найновіші досягнення в галузі українського мовознавства. Назви декількох праць науковця ввійшли до бібліографічного покажчика *Закарпатський діалект* (Сабадош–Миголінець–Пискач 2009: 74–75).

Шандор Мокань народився в невеликому містечку Тячеві (тепер – частина Закарпатської області України) 10 червня 1932 року (тоді ця територія входила до складу Чехословаччини). Коли він розпочав навчання у Хустській гімназії, то рідний край знову був частиною Угорщини, однак недовго, до 1944 року, коли територію приєднано до Радянського Союзу. Після закінчення школи Шандор Мокань вступив до Ужгородського державного університету, де в 1954 році здобув диплом українського філолога, викладача української мови та літератури. У 1956 році став аспірантом Тартуського університету в Естонії, де на той час функціонувала кафедра фіно-угорської філології (в

Ужгородському університеті навчатися на угорській філології стало можливим лише з 1963 року). Дисертацію на тему *Венгерские заимствования в мараморошском украинском диалекте Закарпатской области* захистив у 1966 році під керівництвом професора Тартуського університету Пауля Арісте. У 1959 році Шандор Мокань був запрошений викладачем угорської мови в Ленінградський університет, де в 1971 році отримав звання доцента. Перші наукові статті з'явилися друком на початку 60-х років минулого століття і були присвячені проблемі українсько-угорських міждіалектних контактів, а саме впливу угорської мови на лексику українського мараморошського укаючого говору на Закарпатті (Мокань 1961, 1962б), історії українського населення на території поширення мараморошського діалекту (Мокань 1965б). В окремих працях висвітлено погляди автора, подекуди критичні, на роботи попередніх дослідників українсько-угорських міжмовних контактів, а саме Ласло Чопея (Мокань 1969а) та Олександра Бонкала (Мокань 1965а).

У 1977 році Шандор Мокань разом із дружиною переїхав до Угорщини. Влаштувався на кафедрі угорської філології Сегедського університету науковим співробітником, а з 1980 року став доцентом. Викладацьку діяльність у Сегедському університеті час від часу переривав: із 1982 по 1989 рік був запрошений в Братиславу в університет ім. Коменського, з 1989 по 1991 рік був доцентом кафедри славістики Будапештського університету ім. Лоранда Етвеша, а з 1993 по 1995 рік працював у Карловому університеті в Празі. Вийшовши на пенсію в 1997 році, продовжував наукову діяльність, зосереджуючись переважно на проблемах угорського мовознавства.

За роки викладацької діяльності в Ленінградському й Тартуському університетах Шандор Мокань неодноразово звертався до проблем етимології гунгаризмів у закарпатських мараморошських говорах (Мокань 1969б, 1970, 1971), а також у слов'янських мовах (Мокань 1972а). Однак не залишав поза увагою й такі угорські слова, походження яких встановлював з урахуванням лексики українських говорів як можливого джерела угорського слова (Мокань 1972б). Пізніше автор знову звертався до пояснення етимології діалектних слів, серед них і гунгаризмів (Мокань 2005). За обсягом це невеликі статті, але глибиною дослідження та новизною досягнутих результатів вони дають відповідь на безліч спірних питань. Варто наголосити, що Шан-

дор Мокань був не тільки етимологом, а й досвідченим фонетиком. На противагу мовознавцям-попередникам, гунгаризми, наявні в закарпатських українських говорах, він виводить із діалектних форм мови-джерела, залишаючи поза увагою зіставлення з літературним відповідником. Як доказ наводить безліч прикладів, у фонетичній будові яких відображені угорські діалектні видозміни (Мокань 1973). Ці праці важливі і для вивчення історичної діалектології угорської мови та історії угорської мови взагалі. Без перебільшення можемо твердити, що Шандор Мокань найдетальніше і найретельніше представив фонетичні особливості угорських запозичень в українських укающих говорах Тячівського району Закарпатської області, указав морфологічні особливості цих слів, подав приклади у фонетичній транскрипції (Мокань 1962а). В іншій статті автор знайомить читачів з тематичними групами угорських запозичень у згадуваних говорах, указуючи на час проникнення слів в аналізовані ним говори. Приклади, об'єднані в двадцяти шести тематичних групах, автор подає у фонетичній транскрипції, що підвищує цінність проведених ним діалектологічних розвідок (Мокань 1977). В окремій статті дослідника подаються деякі доповнення та уточнення до досліджень фонетичних особливостей гунгаризмів в українських писемних пам'ятках, виконаних Ласло Деже (Мокань 1974). На думку Шандора Моканя, при розгляді угорських запозичень в українських писемних пам'ятках Закарпаття необхідно врахувати, крім впливу угорської літературної мови кінця XVII – початку XVIII століття, можливість впливу і угорського правопису часу створення пам'ятки (там же, 185).

Хоч окремі розділи дисертації були опубліковані (здебільшого в скороченій формі) у мовознавчих журналах (переважно це *Ученые записки Ленинградского государственного университета, Советское финно-угроведение*), вважаємо необхідним коротко подати інформацію про новизну роботи на основі автореферату дисертації. На жаль, величезне за обсягом і важливе за глибиною дисертаційне дослідження до сьогодні залишається в рукописі і зберігається по одному примірнику в бібліотеці Тартуського університету та в Академічній бібліотеці в Будапешті. Для дисертації Шандора Моканя *Венгерские заимствования в мараморошском украинском диалекте Закарпатской области* [Угорські запозичення в мараморошських українських говорах Закарпатської області] (Мокань 1966) характерна новизна без наявно-

сті попередніх ґрунтовних досліджень. Тому автора можемо вважати основоположником всебічного дослідження гунгаризмів не лише в мараморошських, а й в інших українських говорах. Навіть обсяг роботи незвичний – біля п'ятисот друкованих аркушів.

У вступі науковець обґрунтовує вибір теми дисертації, наголошуючи на тому важливому факті, що угорська мова мала значний вплив на лексику закарпатських українців, однак ця проблема малодосліджена. Тут же привернув увагу діалектологів на те, що особливості говірок та наявні в них гунгаризми негайно потрібно дослідити. Адже, як вважає автор роботи, культурна революція на Закарпатті після приєднання її до Української Радянської Соціалістичної Республіки може призвести до відмирання діалектних особливостей української мови цієї території. На щастя, цього не стало, більшість закарпатських говірок із специфічними властивостями і до сьогодні функціонують, а їх дослідження перебуває в центрі уваги сучасних діалектологів (Сабодош–Миголинець–Пискач 2009: 74–75). Шандор Мокань констатує причини вибору саме мараморошського говору, серед них виділяє наступні: мараморошський говір на Закарпатті відноситься до найдавніших, перші важливі писемні пам'ятки, написані на території Закарпаття, містять елементи саме цих говорів, угорські запозичення яких в переважній більшості вже виявлені і досліджені. Автор, будучи урожденцем міста Тячева, добре обізнаний із мараморошським говором, а також з угорськими говорами цієї території.

Матеріалом для дисертації послужили угорські запозичення, зібрані автором в 1957–1960 роках безпосередньо на території поширення мараморошського говору в тридцяти чотирьох населених пунктах. Угорські відповідники запозичених слів були перевірені ним шляхом опитування в наступних населених пунктах: Тячево, Вишково і Чорнотисово. У другій частині вступу автор подає інформацію про ранню історію українського населення на території сучасного поширення мараморошського говору для того, щоб пояснити причини виникнення контактів між угорською мовою та мараморошським українським говором. Автор робить висновок, що слов'яни, предки українців, переселилися на цю територію у середині чи в кінці XIV століття.

Перший розділ дисертації присвячений історії дослідження угорських запозичень в закарпатських українських говорах. Детально-

му аналізу підлягають праці Л. Чопея, стаття О. Бонкала, окремі статті Е. Балецького та Л. Деже.

У другому розділі йдеться про діалектне походження джерел угорських запозичень, викладені методологічні принципи роботи. На основі наведених фактів, автор робить висновок: при встановленні угорського джерела запозичень, як і при поясненні їх фонетичних та інших особливостей, в першу чергу потрібно виходити із мовної (сучасної та історичної) дійсності тих угорських говорів, які тривалий час безпосередньо впливали на досліджувані українські говори (Мокань 1966: 15).

Третій розділ має назву “Споконвічні слова в мараморошських українських говорах та їх синоніми, запозичені з угорської мови”. Автор наводить низку прикладів, наприклад, *uś ~ tyngyl'*, *derevyšče ~ kororšu*, *sitka ~ haloц*, *higda ~ šuha*, останні два з яких вживаються завжди разом. Тут розглядаються і ті синонімічні пари, у яких обидва члени запозичення, наприклад, угорське *xutař* ‘площа, територія, яку займає село чи місто з прилеглими полями’ і більш нове угорське запозичення *hatař* ‘межа поля, лісу, села чи міста’. Автор дає визначення укоріненому лексичному синоніму.

Серед багатьох важливих висновків четвертого розділу (“Морфологічне оформлення та фонетичні особливості угорських запозичень”) вважаємо важливим виділити наступні: слова можуть бути запозичені не лише в називному відмінку чи інфітиві, але і в непрямих відмінках (напр., *firisport* ‘тирса’ < від знахідного відмінка однини угорського *firispor-t*), *kapura* ‘ворота’ < із форми сублятива угорського *karu-ra*); більшість угорських запозичень перейшли до південно-східних українських говорів усним шляхом.

П'ятий розділ присвячений тематичній класифікації угорських лексичних запозичень. Автор дійшов висновку, що в різних сферах людської діяльності вплив угорської мови був різним – більш чи менш значним. Найбільше проникнень пов'язано з тематичною групою житло та його складові. Тут же вказано: на основі хронологічного аналізу лексичного матеріалу встановлено, що культурно-історичні зв'язки між закарпатськими українцями та угорцями були значними вже в давньоугорський період (там же, 17–19).

У шостому розділі пояснюється походження 646 угорських запозичень, які функціонують в мараморошських українських говорах.

Словникові статті подаються за такою структурою: фонетична транскрипція аналізованого слова, його географія (поширення в досліджених населених пунктах), російський та угорський відповідники, спосіб творення, походження слова в мові-джерелі та його перша фіксація. Тут же подаються похідні, а також посилання на мовознавчі праці.

Можемо зробити висновок, що дисертація Шандора Моканя виконана на високому науковому рівні, результати яких можуть бути використані в діалектологічних працях наступних поколінь. Автор цієї статті має надію, що в майбутньому колеги та учні Шандора Моканя сприятимуть появі в друці цієї цінної діалектологічної розвідки. Прикладом може послугувати нещодавно видана кандидатська дисертація відомого закарпатського мовознавця Іштвана Ковтюка, яка пролежала в рукописі більш ніж 30 років (Kótyuk 2007).

Після переселення сім'ї Мокань у Будапешт, автор деякий час активно займався дослідженням етимологій угорських слів. Це глибокі за змістом статті, вміщені в угорських мовознавчих виданнях (див., напр. Mokány 1980: 67; 1995). Збір бібліографії праць Шандора Моканя з угорського мовознавства є завданням угорських філологів, його учнів та колег. Авторіві цієї статті відомо, що в рукописі зберігається картокета лексичного складу угорських говорів міста Тячева, а також звукозаписи, зафіксовані ним на території міста Тячева, смт. Вишкова Хустського району та села Округла Тячівського району. Це цінні матеріали з точки зору діалектології, етнографії, а також історії, які, вважаємо, мають бути доступними для дослідників.

Будучи досвідченим науковцем, Шандор Мокань на схилі літ неодноразово звертався до теми етимології: пояснював, уточнював, доповнював походження українських діалектизмів *гурбодівка*, *коцка*, *катафійка*, *бодрий*, *венгір* (Мокань 2000), *бුවалячка*, *бугай* ~ *бугайка*, *вечёрниця* ~ *вичирка*, *капак*, *золник* (Mokány 2002), *король*, *кумгёр*, *ейньє*, *м'ясаруш*, *богар*, *бичак*, *бичко*, *бичок*, *бсрфи*, *мадяр* (Мокань 2001). У цей час його увага зосереджується і на встановленні етимології деяких угорських слів, які мають слов'янське походження (Mokány 1985–1986, Мокань 2007) чи за своїм походженням мають зв'язок із слов'янськими мовами або з однією із слов'янських мов (Mokány 2005).

Як бачимо, наукові пошуки були життєвонеобхідними для Шандора Моканя. Таким був стиль його життя. Він повністю був від-

даний науці. Дослідження науковця вражають досконалістю аналізу й розв'язання проблем, доказовістю висновків.

З нагоди 70-річчя колеги та учні мовознавця наголосили на тому, що в галузі дослідження угорсько-слов'янських контактів ім'я Шандора Моканя знаходиться поруч з іменами таких відомих дослідників, як Оскар Ашбот, Янош Меліх, Іштван Кнежа та Лайош Кіш (Тóth 2002). Зазначимо, що це визнання цілком відповідає істині. Автор статті має надію, що ім'я Шандора Моканя надовго залишиться в пам'яті українців Угорщини та України, його наукові праці стануть прикладом для наслідування майбутніх поколінь українців.

ЛІТЕРАТУРА

- Мокань, А.А. 1961, Венгерские заимствования в украинском укающем диалекте Закарпатской области. В кн.: *Всесоюзное совещание по вопросам финно-угорской филологии 26–30 июня 1961 г.: Тезисы докладов*. Петрозаводск: АН СССР, Институт языкознания, 121–122.
- Мокань, А.А. 1962а, Важнейшие фонетические и морфологические особенности венгерских заимствований в украинском укающем диалекте Тячевского района Закарпатской области. *Финно-угорская филология: Ученые записки ЛГУ*. Ленинград, 60–75.
- Мокань, А.А. 1962б, Исконные слова в мараморошских украинских говорах Закарпатской области УССР и их синонимы, заимствованные из венгерского языка. *Вестник Ленинградского университета: Серия истории, языка и литературы* № 20, вып. 4. Ленинград, 125–135.
- Мокань, А.А. 1965а, Из истории исследования венгерских заимствований в украинских диалектах Закарпатской области: на материале статьи А. Бонкало. *Советское финно-угроведение* II, № 1. Таллин, 117–120.
- Мокань, А.А. 1965б, К истории украинского населения на территории современного распространения мараморошского диалекта Закарпатской области. *Вестник Ленинградского университета: Серия истории, языка и литературы* № 23, вып. 2. Ленинград, 168–170.
- Мокань, А.А. 1966, *Венгерские заимствования в мараморошском украинском диалекте Закарпатской области. Автореферат дис. [...] канд. филол. наук*. Тарту: ТГУ, 1–21.
- Мокань, А.А. 1969а, Из истории исследования венгерских заимствований в закарпатских украинских диалектах: О статье и словаре Л. Чопея. *Ученые записки Ленинградского государственного университета: Серия филологических наук* № 335, вып. 71. Ленинград, 49–60.

- Мокань, А.А. 1969б, К вопросу о венгерских заимствованиях типа *boyt, tiuŕ*. *Ученые записки Ленинградского государственного университета: Серия филологических наук* № 335, вып. 71. Ленинград, 61–62.
- Мокань, А.А. 1970, Замечания к этимологии восточнославянского и закарпатско-украинского *карига* 'ворота'. *Советское финно-угроведение* VI, № 4. Таллин, 281–285.
- Мокань, А.А. 1971, К этимологии закарпатско-украинского (мараморошского) *хитар*. *Советское финно-угроведение* VII, № 1. Таллин, 45–46.
- Мокань, А.А. 1972а, Об одном типе венгерских заимствований в славянских языках. *Вопросы советского финно-угроведения: Языкознание*. Саранск, 21–22.
- Мокань, А.А. 1972б, Этимология венгерского *káprázik* 'пестрит, рябит в глазах'. *Советское финно-угроведение* VIII, № 2. Таллин, 137–138.
- Мокань, А.А. 1973, О диалектном происхождении источников венгерских заимствований в украинских диалектах Закарпатья. *Советское финно-угроведение* IX, № 2. Таллин, 121–126.
- Мокань, А.А. 1974, Об исследовании венгерских лексических заимствований в украинских письменных памятниках Закарпатья. *Советское финно-угроведение* X, № 3. Таллин, 183–185.
- Мокань, А.А. 1977, Лексические унгаризмы в мараморошских украинских говорах. *Вопросы финно-угорской филологии*, вып. 3. Ленинград, 100–124.
- Мокань, Ш. 2000, О венгерских заимствованиях в украинском этимологическом словаре. В кн.: Колпакова, Н.Н. (отв. ред.), *Материалы международной научно-методической конференции преподавателей и аспирантов, посвященной 75-летию кафедры финно-угорской филологии СПбГУ. 16–17 марта 2000 г.* Санкт-Петербург: СПбГУ, 117–122.
- Мокань, Ш. 2001, О венгерских заимствованиях в украинском этимологическом словаре. В кн.: *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства: Збірник наукових праць, вип. 4: Українське і слов'янське мовознавство: Міжнародна конференція на честь 80-річчя професора Йосипа Дзендзелівського*. Ужгород: УНУ, 361–364.
- Мокань, Ш. 2005, Две кукушкины детки: *болташ* и **канура*. *Dissertationes Slavicae: Sectio Linguistica XXVI*. Szeged, 77–80.
- Мокань, Ш. 2007, Когда, где и у кого были заимствованы венгерские диалектные слова *mont* и *konta*? *Studia Slavica Hung.* 52/1–2, 283–288.
- Сабадош, І.В. – Мигилинець, О.М. – Пискач, О.Д. (упор.) 2009, *Закарпатський діалект: Бібліографічний покажчик*. Ужгород: Говерла.
- Kótyuk, I. 2007, *Az ungi magyar nyelvjárás ukrán jövevényszavai / Украинские заимствования в ужанском венгерском говоре*. Nyíregyháza: Nyíregyházi Főiskola Ukrán és Ruszin Filológiai Tanszék. (= *Studia Ukrainica et Rusinica Nyíregyháziensia* 22.)
- Mokány, S. 1980, Magyar szófejtések. *Nyelvtudományi Értekezések* 105. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Mokány, S. 1985–1986, A *romlik, ront, rongál* és *rombol* szócsalád átagja(i). *Nyelvészeti dolgozatok*. Szeged, 151–154.

- Mokány, S. 1995, Népetimológia mint szóalkotási/szóalakítási mód. *Hungarológia* 8. Budapest: Nemzetközi Hungarológiai Központ, 3–108.
- Mokány, Sándor 2002, Néhány elhomályosult motivációjú (kárpát)ukrán szó etimológiája: Az ukrán nyelv szófejtő szótára alapján. В кн.: Bibok, K. – Ferincz, I. – Kocsis, M. (ред.), *Cirill és Metód példáját követve... Tanulmányok H. Tóth Imre 70. születésnapjára*. Szeged: JATEPress, 293–300.
- Mokány, S. 2005, (Nép)etimológiák. *Nyelvtudomány* XVII, № 1. Szeged, 131–145.
- Tóth, Sz. 2002, Mokány Sándor 70 éves. *Magyar Nyelvőr* 126, 380–382.

ДОДАТОК

БІБЛІОГРАФІЯ НАУКОВИХ ПРАЦЬ ШАНДОРА МОКАНЯ ЗІ СЛОВ'ЯНСЬКОГО ТА УКРАЇНСЬКОГО МОВОЗНАВСТВА

1961

- Венгерские заимствования в украинском укающем диалекте Закарпатской области. В кн.: *Всесоюзное совещание по вопросам финно-угорской филологии 26–30 июня 1961 г.: Тезисы докладов*. Петрозаводск: АН СССР, Институт языкознания, 121–122.

1962

- Важнейшие фонетические и морфологические особенности венгерских заимствований в украинском укающем диалекте Тячевского района Закарпатской области. *Финно-угорская филология: Ученые записки ЛГУ*. Ленинград, 60–75.
- Исконные слова в мараморошских украинских говорах Закарпатской области УССР и их синонимы, заимствованные из венгерского языка. *Вестник Ленинградского университета: Серия истории, языка и литературы* № 20, вып. 4. Ленинград, 125–135.

1965

- Из истории исследования венгерских заимствований в украинских диалектах Закарпатской области: на материале статьи А. Бонкало. *Советское финно-угроведение* II, № 1. Таллин, 117–120.
- К истории украинского населения на территории современного распространения мараморошского диалекта Закарпатской области. *Вестник Ленинградского университета: Серия истории, языка и литературы* № 23, вып. 2. Ленинград, 168–170.

1966

- Венгерские заимствования в мараморошском украинском диалекте Закарпатской области. Автореферат дис. [...] канд. филол. наук. Тарту: ТГУ, 1–21.

1969

Из истории исследования венгерских заимствований в закарпатских украинских диалектах: О статье и словаре Л. Чопея. *Ученые записки Ленинградского государственного университета: Серия филологических наук* № 335, вып. 71. Ленинград, 49–60.

К вопросу о венгерских заимствованиях типа *boyt, tićir*. *Ученые записки Ленинградского государственного университета: Серия филологических наук* № 335, вып. 71. Ленинград, 61–62.

1970

Замечания к этимологии восточнославянского и закарпатско-украинского *karipa* 'ворота'. *Советское финно-угроведение* VI, № 4. Таллин, 281–285.

1971

К этимологии закарпатско-украинского (мараморошского) *χutar*. *Советское финно-угроведение* VII, № 1. Таллин, 45–46.

1972

Об одном типе венгерских заимствований в славянских языках. *Вопросы советского финно-угроведения: Языкознание*. Саранск, 21–22.

Этимология венгерского *káprázik* 'пестрит, рябит в глазах'. *Советское финно-угроведение* VIII, № 2. Таллин, 137–138.

1973

О диалектном происхождении источников венгерских заимствований в украинских диалектах Закарпатья. *Советское финно-угроведение* IX, № 2. Таллин, 121–126.

1974

Об исследовании венгерских лексических заимствований в украинских письменных памятниках Закарпатья. *Советское финно-угроведение* X, № 3. Таллин, 183–185.

1977

Лексические унгаризмы в мараморошских украинских говорах. *Вопросы финно-угорской филологии*, вып. 3. Ленинград, 100–124.

1980

Magyar szófejtések. *Nyelvtudományi Értekezések* 105. Budapest: Akadémiai Kiadó.

1985–1986

A romlik, ront, rongál és rombol szócsalád átagja(i). *Nyelvészeti dolgozatok*. Szeged, 151–154.

ПСИХОЛОГИЧНЕ ВОЗЗРЕННЯ 1995

Népetimológia mint szóalkotási/szóalakítási mód. *Hungarológia* 8. Budapest: Nemzetközi Hungarológiai Központ, 3–108.

Витя Верина 2000

О венгерских заимствованиях в украинском этимологическом словаре. В кн.: Колпакова, Н.Н. (отв. ред.), *Материалы международной научно-методической конференции преподавателей и аспирантов, посвященной 75-летию кафедры финно-угорской филологии СПбГУ. 16–17 марта 2000 г.* Санкт-Петербург: СПбГУ, 117–122.

2001

О венгерских заимствованиях в украинском этимологическом словаре. В кн.: *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства: Збірник наукових праць, вип. 4: Українське і слов'янське мовознавство: Міжнародна конференція на честь 80-річчя професора Йосипа Дзендзелівського.* Ужгород: УНУ, 361–364.

2002

Néhány elhomályosult motivációjú (kárpát)ukrán szó etimológiája: Az ukrán nyelv szófejtő szótára alapján. In: Bibok, K. – Ferincz, I. – Kocsis, M. (szerk.), *Cirill és Metód példáját követve... Tanulmányok H. Tóth Imre 70. születésnapjára.* Szeged: JATEPress, 293–300.

2005

Две кукушкины детки: *болташ* и **канура*. *Dissertationes Slavicae: Sectio Linguistica* XXVI. Szeged, 77–80.

(Nép)etimológiák. *Nyelvtudomány* XVII, № 1. Szeged, 131–145.

2007

Когда, где и у кого были заимствованы венгерские диалектные слова *mont* и *konta*? *Studia Slavica Hung.* 52, № 1–2, 283–288.

2008

Betekintés néhány azonos szemléletet tükröző magyar és (kárpát)ukrán szó keletkezés-módjába. *Hungaro-Ruthenica* IV. Szeged, 159–169.

Betekintés az onomasziológiailag rokon magyar és (kárpát)ukrán szavak alakulásmódjába. *Magyar Nyelv* CIV, № 4, 470–478.